Додаток № 6 до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14.07 2011 № 791

Програма для проведения зовнішнього незалежного оцінювания з географії

Програму зовнішнього незалежного оцінювання з географії розроблено на основі чинної програми з географії для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (основна школа) та програми з географії рівня стандарту, академічного рівня для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (старша школа). Обсяг знань географічної номенклатури, термінів і нонять визначається в межах діючої програми чинних підручників.

Мета зовнішнього незалежного оціпювання з географії – оцінити ступінь підготовленості учасників зовнішнього незалежного оціпювання до навчання у вищих навчальних закладах.

Завдання зовнішнього незалежного оцінювання з географії:

- визначити рівень набутих знань і умінь;
- оцінити сформованість комплексного, просторового, соціально орієнтованого уявлення про Землю на основі краєзнавчого, регіонального та планетарного підходів;
- перевірити здатність застосовувати географічні знання та набуті уміння для аналізу природних, суспільних і господарських процесів, подій, явищ;
- встановити ступінь сформованості географічних компетенцій, географічної культури.

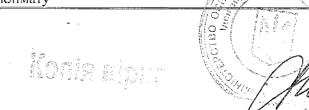
Програма зовнішнього незалежного оцінювання включає всі розділи програмних курсів з географії відповідно стандартного та академічного рівнів. Окремі теми розділу «Загальна географія», а саме «Географічні дослідження» включає розширене питання дослідження території України. Тема «Способи зображення Землі» доповнена картографічним знаннями і уміннями за темами 8 класу. Тема «Атмосфера і клімат» включає питання, які за змістом є логічним продовження вивчення її в географічних курсах «Географії материків і океанів» та «Фізичної географії України». Питання екологічних проблем окремих материків слід розглядати в темі «Глобальні проблеми людства» в складі переліку екологічних проблем. Особливої уваги в програмі заслуговує розділ «Загальні положення економічної та соціальної географії» в який винесено всі програмові терміни, поняття економічної і соціальної географії. В наступних розділах «Економічна і соціальна географія України» та «Соціальна і економічна географія світу» головна увага акцентована на просторовому характері розміщення економічних і соціальних явищ та причин і наслідків їх формування і розвитку. По завданнях, що пов'язані з програмовими вимогами до знань номенклатури по всіх розділах географії та у випадках детальнішої конкретизації з окремих питань необхідно звертатись до шкільних програм та діючих підручників. Бажаємо успіхів!

$N_{\underline{0}}$	Назва розділу, темп	Знания	Предметні вміння та способи навчальної діяльності	
1. Загальна геогр		1. Загальна геогра	афія	
1 . 1	Географія як наука, розвиток географічних досліджень	Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін у системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Розвиток уявлень про форму, розмірі: та рухи Землі. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.	дисциплін у системі наук, видатних дослідників території України. <i>Розрізняти</i> методи географічних досліджень	
1.2	Способи зображення Землі	Зображення земної новерхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «азимут». Картографічні проекції та снотворення. Елементи градусної сітки. Легенда карт. Види масштабу. Класифікація карт. Тонографічні карти та їх практичне використання. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відпосної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах. Орієнтування на місцевості за місцевими ознаками. Значення карт у житті людини	Знати елементи градусної сітки карти, класифікацію карт, способи орієнтування на місцевості. Розрізняти зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку, картографічні проскції та види спотвореннь. Користуватися легендою карт, різними видами масштабу. Визначати на картах напрямки, прямокуті і географічні координати об'єктів, абсолютну та відносну висоту місцевості. Вимірювати відстані на картах за допомогою масштабу та градусної сітки. Оцінювати значення карт у житті і господарській діяльності людини	

1.3	Літосфера та рельсф	Внутрішня будс Землі. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають. Геологічне літопислення, геологічний вік, геохронологічна таблиця. Внутрішні процеси в літосфері. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню. Корисні копалини їх класифікація за походженням. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини. Рельєф дна Світового океану. Значення рельєфу в господарській діяльності людини на рельєф.	Знати вну диню будову Землі, особливості руху літосферних плит, будову материкової та океанічної земної кори, види корисних копали за походженням, розташування овновних форм рельєфу Мати просторове уявлення про сейсмічні пояси, різні форми поверхні суходолу та океанічного дна, їх географічне положення, та геологічний вік за загальногеографічними та тематичними картами. Поястовати вплив внутрішніх і зовнішніх процесів літосфери на формування рельєфу, закономірності розміщення основних форм рельєфу та родовищ кориспих копалин. Оціповати значення надр і рельєфу в житті та господарській діяльності людини, вплив на їхні зміни
1.4	Атмосфера та клімат	Попяття «атмосфера», її склад та будова, значення. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні. Теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола). Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячнях променів. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Кліматична карта Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельсфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів. Спостереження за погодою та її прогнозування. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність	Знати будову і склад атмосфери, компоненти погоди їх характеристику, кліматотвірні чинники, просторове розташування кліматичних поясів та областей за кліматичною картою. Уміти розв'язувати задачі на визначення висоти Сонця над горизонтом, зміни температури та атмосферного тиску з висотою, абсолютної і відносної вологості новітря, читати графічні зображення(моделі) показників погоди Визначати типи клімату за кліматичними діаграмами Пояснювати причини та наслідки змін компонентів погоди та клімату, закономірності розподілу температури, атмосферного тиску й опадів на Землі; особливості атмосферної циркуляції та умови формування циклонів й антициклонів, постійні та сезонні вітри, дію кліматотвірних чинників на формування типів клімату Аналізувати взаємозв'язки між компонентами погоди та клімату та причини їхніх добових і річних змін, наслідки цих змін для природи і людини в різних кліматичних поясах та областях. Прогнозувати погоду за описом місцевих ознак та синоптичною картою. Оцінювати вплив господарської діяльності людини на атмосферу та наслідки зміни клімату

1.5 Гідросфера	Поняття «гідро дера» та її основні частини. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Суходіл в океані. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок. Озера, їх походження. Болота. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води. Джерела. Штучні водойми. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.	Знати час .ни Світового океану та вод суходолу, просторове розмі- щення найважливіших гідрографічних об'єктів за картою, властивості вод. , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,
1.6 Біосфера	Поняття «біосфера», її складові та межі. Грунти, їхні властивості та відмінності. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.	Знати поняття «біосфера», «групт», рослипність, тваринний світ, межі та складові біосфери. Порівтовати закономірності поширення грунтів і живих організмів на Землі. Оцітовати вплив біосфери на інші оболонки, роль людини в біосфері.
Географічна оболонка Загальні закономірності природи Землі	Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азональні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.	Знати суттєві ознаки понять «географічна оболопка», «природний комплекс», «географічний пояс», «природна зона». Розрізняти характеристики просторової організації географічної оболонки, компонентний склад природного комплексу. Виділяти особливості географічних поясів і природних зон, висотних поясів. Поясновати загальні закономірності географічної оболонки: зміну часу, попирення стійких і рухомих ділянок земної кори та відповідних їм форм рельєфу, кругообігу речовин і енергії, цілісності, ритмічності. Аналізувати взаємодію компонентів природи у природному комплексі на суходолі та океані, наслідки взаємодії оболонок Землі. Оцінювати вплив загальних географічних закономірностей на життєдіяльність людини та подини на географічну оболонку
	2. Географія материкії	з і океанів

2.1	Предмет вивчения географії материків і оксанів	Значення та двдання курсу «Географія материків і океанів». Поняття «материк» і «частина світу». Основні географічні закономірності розвитку природи Землі: закономірності формування рельсфу, клімату, географічних поясів та природних зон. Формування зональних природних комплексів на материках	Визначати за тематичними картами закономірності формування рельєфу, клімату, природних комплексів.
2.2	Океани: Тихий океан, Атлантичний океан, Індійський океан, Північний Льодовитий океан.	План характеристики природного комплексу океану. Особливості фізико-географічного положення океанів. Історичні відомості про освоєння та дослідження різних частин Світового океану. Геологічна будова та рельєф дна океанів. Характерні риси клімату. Властивості водних мас та океанічні течії. Своєрідність органічного світу океанів. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод	Знати послідовність характеристики природного комплексу океану, основні етапи освоєння та дослідження океанів. Визначати особливості фізико-географічного положення океанів, геологічної будови та рельєфу дна океанів. Пояснювати кліматичні умови, властивості водних мас. Аналізувати рухи води в океані та схему океанічних течій. Порівнювати органічний світ різних частин Світового океану. Оцінювати природні ресурси океанів, види господарської діяльності в океанах та їх наслідки.
	4 dansara	2.3 Материки	
2.3.1	Африка	План географічної характеристики материка. Особливості фізико-географічного положення. Основні елементи берегової вінії. Дослідження та освосння. Геологічна будова. Основні форми рельєфу материка. Корисні коналини та закономірності їх розміщення на материку. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості. Природні зони та закономірності їх розміщення. Особливості груптового, рослинного покриву та тваринного світу. Найбільші національні парки. Населення.	Знати алгоритм характеристики материка за типовим планом, дослідників природи. Визначати особливості фізико-географічного положення. Розрізняти основні слементи берегової лінії материка та форми рельєфу. Аналізувати взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу та закономірностей розміщення корисних копалин на материку. Поястовати загальні особливості кліматичних умов та розподілу внутрішніх вод. Порівнювати природні зони материка за ознакою домінуючих типів грунтів, рослинного покриву та тинових представників тваринного світу.
			STATE OF THE PARTY

2.3.2	Австранія	Свосрідність географічного положення материка. Історія відкриття і дослідження. Форми рельєфу та корисні копалини Австралії. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси та типи клімату Австралії. Води суходолу. Природні зони. Своєрідність і унікальність органічного світу материка. Населення, його склад та розміщення.	Аналізувати води суходолу та природні зони материка. Поястовати упікальність видового складу представників органічного світу. Оцінювати расовий склад та розміщення населення в межах материка.
2.3.3	Південна Америка	Особливості фізико-географічного положення. Дослідження і освосния материка. Геологічна будова. Основні форми рельєфу. Закономірності поширення родовищ корисних копалин. Своєрідність клімату материка. Кліматичні пояси і області. Вплив клімату на формування і розподіл вод суходолу. Пайбільші річки та озера. Природні зопи. Групти, рослинний покрив та тваринний світ. Висотна поясність в Андах. Зміна природних комплексів людиною. Походження та формування сучасного населення, його расовий склад та розміщення.	Знати особливості фізико-географічного положення, історію дослідження та освоєння. Розрізняти основні елементи берегової лінії та форми рельєфу материка. Аналізувати взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу та закономірностей розміщення корисних копалин на материку. Пояснювати особливості кліматичних умов та їх вішив на розподіл внутрішніх вод материка. Порівнювати природні зони материка та висотну поясність в Андах за ознакою домінуючих типів ґрунтів, рослинного покриву та представників тваринного світу. Оцінювати формування сучасного населення.
2.3.4	Антарктида	Свосрідність географічного положення материка. Відкриття Антарктиди та сучасні наукові дослідження материка. Міжнародне співробітництво у дослідженні природних умов і природних ресурсів. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Географічна будова та рельсф поверхні. Кліматичні умови. Рослинний і тваринний світ. Природні ресурси та їх охорона.	Знати особливості географічного положення, відкриття та дослідження материка. Поястовати свосрідність природних умов та природних ресурсів. Визначати роль України у сучасних дослідженнях природи материка. Оцітовати значення міжнародного співробітництва у наукових дослідженнях.

2.3.5	Північна Америка	Фізико-геограє не положення материка. Історія відкриття та освоєння Північної Америки. Геологічна будова та основні форми рельєфу материка. Роль давнього зледеніння у формуванні сучасного рельєфу. Корисні копалини, закономірності їх поширення. Кліматичні нояси і типи клімату. Води суходолу. Основні річкові системи. Найбільші озера, їх походження. Особливості розміщення природних зон. Ґрунти, рослинний покрив і тваринний світ. Висотна поясність Кордильєр. Природоохоронні території. Найвідомінні національні парки. Особливості заселення Північної Америки. Населення, його расовий і етнічний склад.	Знати о ливості фізико-географічного положення, історію дослідження та освоєння Північної Америки. Розрізняти елементи берегової лінії та основні форми рельсфу материка. Аналізувати взаємозв'язок геологічної будови, рельсфу та закономірностей розміщення корисних копалин на території материка. Пояснювати загальні особливості кліматичних умов та їх вплив на розподіл внутрішніх вод материка. Порівнювати природні зони материка та висотну поясність в Кордильєрах за ознакою домінуючих типів грунтів, рослинного покриву та представників тваринного світу. Оцінювати расовий і стнічний склад населення.
2.3.6	Євразія	Фізико-географічне положення материка. Особливості берегової лінії Свразії. Історія відкриття і дослідження окремих територій материка. Геологічна будова. Давні материкові зледеніння. Сейсмічно активні області. Основні форми рельсфу материка. Найбільші рівнини і гори. Корисні копалини, закономірності їх походження. Особливості формування клімату, кліматичні пояси і типи клімату. Внутрішні води. Найбільші річки та озера. Багаторічна мерзлота. Сучасне зледеніння. Природні зони. Особливості їх розміщення на території материка. Грунти, рослинний покрив і тваринний світ природних зон. Висотна ноясність у горах материка. Зміна природи людінюю. Населення. Расовий та стпічний склад. Розміщення населення на материку.	Знати особливості фізико-географічного ноложення, історію дослідження окремих частин. Розрізняти основні елементи берегової лінії та форми рельсфу материка. Аналізувати взасмозв'язок геологічної будови, рельсфу та закономірностей розміщення корисних копалин на території материка. Визначати вплив давнього материкового зледеніння на форми рельсфу материка. Пояснювати особливості формування кліматичних умов у різних кліматичних поясах та їх вплив на розподіл внутрішніх вод материка. Порівнювати природні зони материка за ознакою домінуючих типів груптів, рослинного покриву та представників тваринного світу. Оцінювати расовий і стнічний склад населення.

2.4	Земля – наш спільний дім	Взаємодія лю, лни і природи. Природні ресурси материків і океапів, їх класифікація. Зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом господарської діяльності людини. Порушення рівноваги в природних комплексах материків та океанів. Проблема забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Природоохоронні території. Міжнародні організації з охорони природи	Знати кладифікацію природних ресурсів, сучасні скологічні проблеми взаємодії суспільства й природи, міжнародні організації з охорони природи. Визначати райони порушення рівноваги на материках та в океанах. Розрізняти різні за статусом природоохоронні території. Апалізувати види забруднення навколишнього середовища та основні джерела їх надходження. Оцінювати можливі наслідки екологічних проблем для природи Землі.			
	III. Фізична географія України					
		3.1 Україна та її географічн	і дослідження			
3.1.1	Географічне положення, формування території України. Загальні відомості про Україну.	адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони, розтанування території України стосовно годинних поясів. Місце України на політичній та економічній карті світу. Господарська оціпка економіко-географічного положення	Знати розміри держави, країни з якими Україна має кордони, як формувалася територія України, причини територіальних змін України в минулому та сучасний адміністративно-територіальний устрій. Аналізувати фізико-географічне та економіко-географічне положення території України, його особливості в Європі та світі. Вміти визначати координати крайніх точок, місцевий час у різних регіонах України, характеризувати поясний та літпій час, узгоджувати київський час із часом в інших годинних поясах			
		3.2 Природні умови і ресуг	3.2 Природні умови і ресурси України			

3.2.1	Рельсф, тектонічна, геологічна будова, мінеральні ресурси	Осповні риси рельсфу: пизовини, височини, гори. Тектопічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація. Закономірності попирення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних коналин	Знати осовні орографічні одиниці України: низовини, височини. гірські системи; найвищі точки рівнинної частини, Українських Карпат і Кримських гір, найбільші гірські перевали, найбільші родовища кориспих коналин України та їх розміщення на карті. Визначати поняття «платформа», «щит», «плита», «область складчастості», взаємозв'язки між тектонічною, геологічною будовою та рельсфом, закономірності поширення мінеральносировинних ресурсів, господарське значення. Аналізувати тектонічну карту, умови утворення й закономірності поширення основних типів та дрібних форм рельєфу, приклади впливу господарської діяльності людини на рельєф. Норівнювати особливості природних умов території України в різні геологічні сри. Оцітювати заходи щодо раціонального використання та
3,2.2	Кліматичні умови та ресурси	Основні клімаготвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії пебезпечних метеорологічних явищ на теритерії країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Метеоспостереження, прогнози погоди.	охорони падр України Знати основні кліматотвірні чинники та кліматичні показники. Аналізувати розподіл по території та річний хід кліматичних показників і кліматичних ресурсів України. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Давати господарську оцінку кліматичним умовам і ресурсам України

3.2.3	Внутрішні води та водні ресурси	Загальні гідрожогічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни. Канали. Болота, їх типи і поширення. Озера і водосховища. Підземні води. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони	водосховища на території України, їх розміщення на карті. Розрізняти за характеристиками гідрологічні особливості річок, озер, боліт, водосховищ і підземних вод України, ресурси та екологічні проблеми поверхневих і нідземних вод. Аналізувати закономірності в розподілі поверхневих та
3.2.4	Грунти, рослиппий покрив, тваринний світ	Грунтовий покрив. Умови грунтоутворення, властивості, основні генетичні типи грунтів, закономірності їх поширення. Карта грунтів України. Господарське використання грунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності. Рослинні комплекси лісів, степів, луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.	Розрізняти основні чинники грунтоутворення, розподіл земельних ресурсів по території України; основні типи рослинного покриву; видовий склад тварин, флористичні та фауністичні ресурси. Оцінювати земельні, рослинні, тваринні ресурси в Україні їх стан та використання.
		3.3 Природні комплекси	и України

	та їх класифікація. Фізнко-географічне районування України. його наукове і практичне значення	ландшафтах та їх класифікацію. Аналізувати процеси зміни ландшафтів, схему фізико- географічного районування. Оцітовати наукове і практичне значення фізико-географічного районування
Природні комплекси рівнин	Мінані та широколистяні ліси. Лісостен. Степ. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.	Знати географічне положення і межі природних зон України, природоохоронні території в межах зон. Розрізняти особливості зон мішаних і широколистяних лісів, лісостену та стену. Аналізувати взасмозв'язки між компонентами в межах кожної природної зони, розміщення їх на карті. Порівнювати зональні природні комплекси України за типовим планом. Оцінювати природно-ресурсний потенціал природних зон
Гірські природні комплекси	Українські Карпати. Кримські гори. Природногосподарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.	Знати географічне положення Українських Карпат і Кримських гір та їхніх природних областей. Розрізняти особливості гірських природних комплексів України за типовим планом. Аналізувати причини відмінностей природних умов гірських систем, прояви несприятливих процесів і явищ; вплив природних умов на господарювання в горах, роль гірських районів України як рекреаційних комплексів
Природні комплекси морів	Чорне та Азовське моря. Природногосподарська характеристика морів , проблеми використання ресурсів та охорони природи.	Знати розміри, глибину, елементи берегової лінії морів, що омивають територію України. Розрізняти природні умови Чорного й Азовського морів за типовим планом. Порівнювати природні ресурси морів. Оцінювати стан природних ресурсів Чорного й Азовського морів, проблеми їх використання та збереження морських природних комплексів
	Гірські природні комплекси Природні комплекси	Гірські природні комплекси Природні комплекси Чорне та Азовське моря. Природні комплекси Норне та Азовське моря. Природні комплекси на Природні проблеми використання ресурсів та охорони

3.4.1	Геоскологічна ситуація	Геоскологічна ситуація. Основні забрудіновачі навколишнього середовища. Вплив геоскологічної ситуації на населення.	Знати подаття «геоекологічна ситуація», законодавчі акти що відображають екологічну ситуацію. Аналізувати зміну природних компонентів під впливом господарської діяльності людини та вплив геоекологічної ситуації на здоров'я людини.
3.4.2	Використання й охорона природних умов і ресурсів	1 . L . L . L	Знати категорії природно-заповідного фонду. - Аналізувати зміст і організацію моніторингу навколишнього середовища. Оцінювати шляхи використання й охорони природних умов і ресурсів, створення національної екомережі
		IV. Загальні положення економічної	та соціальної географії
		4.1. Ветуп	
4.1.1.	Економічна та соціальна географія як наука.	Предмет економічної та соціальної географії. Економічна та соціальна географія в системі географічних наук. Зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками. Методи економіко-географічних досліджень.	Знати предмет вивчення економічної та соціальної географії, її місце у системі географічних наук. Розрізняти методи географічних досліджень. Аналізувати зв'язок економічної та соціальної географії з іншими пауками.
	<u> </u>	4.2. Населення	
4.2.1.	Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення	Поняття "природний рух населення". Відтворення паселення. Демографічні процеси і демографічна політика. Механічний рух (міграції) населення. Поняття "еміграція", "імміграція", "міграція", "сальдо міграції". Впутрішні і зовнішні міграції. Міграційні процеси і міграційна політика держав. Статево-віковий склад населення, його наслідки.	Знати зміст понять: «природний приріст населення», «природний рух». «депопуляція», «еміграція», «імміграція», «сальдо міграції». Характеризувати особливості відтворення населення, демографічні процеси та демографічну політику держав. Аналізувати міграції та їх види; карту густоти населення, діаграми статевої і вікової структури населення.
4.2.2.	Система розселения населення	Міське і сільське населення. Типи населених пунктів. Урбанізація. Субурбанізація, Міські агломерації. Типи міст за розмірами та за функціями. Типи сільських поселень, особливості їх розмішення.	Знати зміст понять «місто», «село», «агломерація», «урбанізація», «субурбанізація», «система розселення». Характеризувати особливості становлення та розвитку агломерацій. Розрізняти системи розселення населення такрушкції міст. Аналізувати причини змін у системі розселення населення.
			ON TO A STATE OF THE PARTY OF T

4.2.3.	Трудові ресурси та зайнятість населення	Поняття "трудов. ресурси", "економічно активне населення", "зайнятість населення", "безробіття".	Знати зм. понять: «трудові ресурси», «економічно активне населення», «зайнятість населення», «безробіття» Характеризувати причини змін у структурі зайнятості. Пояснювати причини і наслідки безробіття.
4.2.4.	Взаємодія суспільства і природи.	Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне.	Знати зміст понять: «географічне середовище», «ресурсозабезпеченість», «природокористування». Характеризувати взаємозв'язок і взаємовплив суспільства і природи. Оцінювати вплив нераціонального природокористування на розвиток суспільства.
		4.3. Господарст	во
4.3.1.	Загальна характеристика господарства	Поняття про господарство і національний господдарський комплекс. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП). Поняття "НТР" та її основні риси. Галузева структура господарства. Поняття "галузь" і "міжгалузевий комплекс". Форми суспільної організації виробництва. Інфраструктура, її види. Поняття про теригоріальну структуру господарства. Значення зовнішніх економічних зв'язків у господарстві країни.	комплекс», «міжнародний географічний поділ праці», «науково- технічна революція», «галузь», «міжгалузевий комплекс», «територіальна структура господарства». Розрізняти форми суспільної організації виробництва, значення та види інфраструктури. Визначати галузеву і територіальну структуру господарства.
4.3.2.	Економічний потенціал	Показники соціально-економічного розвитку. Валовий національний продукт, національний доход .Показники якості життя.	Знати зміст понять: «валовий національний продукт», «національний доход». Аналізувати показники економічного розвитку країни. Оцінювати рівень якості життя країн із різними умовами розвитку господарства.

4.3.3.	Промисловість	Промисловість сфера матеріального вироб- инцтва. Галузева структура паливної промисло- вості. Сировинна база. Вугільна промисловість. Нафтова промисловість. Нафтопереробна промисловість. Газова промисловість. Електроенергетика як складова ПЕК. Основні типи електростанцій. Енергосистема Альтернативні способи одержання енергії. Чорна металургія. Сировинна база. Чинники розміщення. Кольорова металургія. Склад і сировинна база. Чинники розміщення підприємств галузі. Роль	Знати гал, свий склад, структуру галузей, їх типи. Визначати сировинну базу, принципи та фактори розміщення галузей. Аналізувати особливості розвитку галузей промисловості. Оцінювати значення галузей у господарстві, задовоненні матеріальних і духовних потреб населення, наслідки внливу промисловості на довкілля.
		машинобудування у господарстві держави. Структура галузі. Міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки. Чиппики розміщення: наукосмиі, трудомісткі і металомісткі галузі. Хімічна промисловість, її галузева структура. Природно-сировинна база хімічної промисловості і використання відходів. Структура та значення лісової та деревообробної промисловості, особливості її розміщення. Целюлозно-наперове і лісохімічне виробіннітво. Галузева структура промисловості будівельних матеріалів. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Галузева структура легкої промисловості. Чинники її розміщення. Галузевий склад харчової промисловості. Чинники розміщення галузей.	
4.3.4.	Сільське господарство	Значення сільського господарства в економіці держави. Галузева структура сільського господарства. Зв'язок сільського господарства з іншими галузями. Природно-географічні фактори розвитку сільського господарства. Сільськогосподарські угіддя, їх структура. Меліорація земель. Галузева структура і виробничі особливості рослинництва. Тваринництво, його структура. Кормова база тваринництва.	Знати галузеву і територіальну структуру сільського господарства. Визначати фактори та особливості розвитку рослинництва і тваринництва . Оціпповати причини і наслідки нестабільного розвитку сільськогосподарського виробництва.
			14

4.3.5.	Транспорт	Роль транспорту в розвитку господарства країни. Види транспорту. Залізпичний транспорт. Автомобільний транспорт. Водний транспорт. Повітряний транспорт. Трубопровідний транспорт.	Знати остовні види транспорту, зміст понять «транспортний комплекс», «транспортний вузол», «вантажообіг», «насажирообіг». Аналізувати техніко-економічні особливості різних видів транспорту. Визначати роль різних видів транспорту в розвитку господарства країни.
4.3.6.	Соціальна сфера	Галузі соціальної сфери. Сфера послуг. Галузі виробництво товарів народного споживання їх значення.	Знати склад соціальної сфери . Аналізувати особливості розвитку окремих галузей соціальної сфери в ринкових умовах. Оцінювати вплив соціальної сфери на ефективність господарства та задоволення духовних і соціальних потреб населення.
		V, Економічна і соціальна гео	эграфія України
		5.1 Населения Укр	раїни
5.1.1	Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення	Заселення території України. Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення. Територіальні чинники розміщення та густоти населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення. Природний рух населення. Демографічна ситуація. Міграція населення, її види та причини. Українська діаспора та причини її виникнення	Знати кількість населення в Україні, країни з найбільшою українською діаспорою. Характеризувати процес заселення території України в минулому, територіальні відмінності. Аналізувати причини зміни кількості та нерівномірного розміщення населення в різні історичні періоди. Розраховувати природний приріст, сальдо міграцій
5.1.2	Національний та етнічний склад населення	Паціональний склад населення. Етнографічні групи. Регіональні відмінності духовної культури населення (мова, релігії, звичаї)	Знати національний склад населення України, етнографічні групи. Основні релігійні громади України Аналізувати особливості національного складу населення в різних регіонах України, секторні та стовпчикові діаграми національного складу населення. Визначати на карті розміщення корінних народів та національних меншин.
5.1.3	Система розселення населення	Система розселення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності, соціальні проблеми	Знати міста-мільйонери та інші найбільші міста Розрізняти типи міст за розмірами та за функціями. Аналізувати особливості розміщення міських агломерацій, сільських поселень їх соціальні проблеми
			15

5.1.4	Трудові ресурси, зайнятість населення	Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості та її географічні аспекти 5.2 Господарство Ук	Знати: гес. рафію трудових ресурсів України. Аналізувати: забезпеченість трудовими ресурсами різних регіонів України, їхній кількісний та якісний склад, структуру зайнятості. Пояснювати: забезпеченість трудовими ресурсами різних областей України, причини неповного використання трудових ресурсів. Оцінювати: проблеми зайнятості населення в Україні
	Загальна	Основні риси структури господарства. Сучасні	
501	характеристика		Аналізувати: показники економічного розвитку країни.
5.2.1	господарства,	господарства. Розвиток ринкової інфраструктури в	Оцітовати: зміни, що відбуваються в галузевій і територіальній
	економічний потенціал	Україні	структурі господарства України на сучасному етані

Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. Паливна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Вугільна промисловість. Райони видобутку бурого ікамяного вугілля. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва. Торф'яна, горючесланцева промисловість. *Електроепергетика*, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики. Енергозбереження, альтернативні джерела енергії. Металургійна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку та розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми й перспективи розвитку металургійної промисловості Машинобудівна та металообробна пролисловість. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку. Хімічна промисловість. Значення, місце 5.2.2 Промисловість і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробищтв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. <u> Лісова промисловість</u>. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівля). Основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального викорнетання лісових ресурсів. <u>Деревообробна промисловість</u>. Целюлознопаперове та лісохімічне виробинцтво. Географія впробинцтв лісової промнеловості, проблеми і перепективи розвиткуПромисловість будівельних

матопівнів Структура і знанення Чинники

Загальна характе, летика розвитку та розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація

інсти найбільші підприємства, їх типи і проблеми функціонування. Анспізувати: статистичні дані розвитку галузей промисловості. Схеми внутрішньогалузевих і міжгалузевих зв'язків. Оціпювати: просторове розміщення основних районів та найбільших центрів галузей промисловості їх сировинну базу

17

		виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія цементного виробництва Пегка промисловість. Художні промисли. Структура, принципи розміщення. Географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряновзуттсвої промисловості. Основні центри художніх промислів. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і		
5.2.3	Сільське господарство	географія. Проблеми і перспективи розвитку. Роль, місце і значення сільського господарства. Земельний фонд. Меліорація земель. Рослиництво. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі ї овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство. Тварининцтво. Рибие господарство.	Знати особливості розвитку рослишництва і тваришництва, проблеми галузі. Апалізувати карту сільськогосподарської спеціалізації, статистичні дані щодо динаміки розвитку галузей рослинництва і тваринництва.	
5.2.4	Соціальна сфера	Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Проблеми і перспективи розвитку галузі.	Знати галузі соціальної сфери. Аналізувати рівень розвитку окремих галузей соціальної сфери в різних областях України та їхні проблеми. Оцітовати користуючись статистичними даними, вплив соціальної сфери на ефективність господарства та задоволення духовних і соціальних потреб населення.	
5.2.5	Транспорт і зовнішньоскономічні зв'язки України	Основні види транспорту, їх характеристика. Особливості розміщення. Географія перевезень. Залізнична мережа України. Автомобільний транспорт, пайважливіні автомагістралі. Трубопровідний транспорт, транзитні пляхи транспортування нафти і газу. Водний транспорт, морські і річкові порти. Повітряний транспорт. Зовнішньоекономічні зв'язки України.	Знати основні види транспорту в Україні, міжнародні транспорті коридори. Аналізувати користуючись статистичними даними, техніко-економічні особливості різних видів транспорту. Визначати за картою розміщення основних транспортних вузлів і найбільних магістралей, трубопровідного транспорту і міжнародних транспортних коридорів. Оцінювати роль української транспортної системи в здійсненні міжнародних перевезень.	

5.3.1	Характернетика економічних районів	Економіко-геогр. дічна характеристика (за типовим иланом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства: промисловість та її структура: характеристика основних галузей сільського господарства: транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності). Географічний поділ праці й економічне районування. Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний. Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка	Знати зміст поняття "скономічний район", економічні райони України, територіальне розміщення. Розрізняти економічні райони за критеріям їх виділення та спеціалізацією. Аналізувати причини й наслідки господарських відмінностей різних районів України.
		економіко-географічна характеристика) VI Економічна та соціальна	reornadia cairy
6.1.	Загальна економіко-ге	ографічна характеристика світу	
6.1.1.	Сучасна політична карта світу	,	Знати зміст понять «країна», «держава», «залежна країна » та відмінності, етапи формування політичної карти світ розміщення на карті держав світу та їхніх столиць. Розрізняти основні форми державного устрою та правліні країн світу. Аналізувати особливості сучасної соціально-економічно типології та регіонального поділу країн світу. Оцінювати політико-географічне положення країн світу, розміжнародних організацій для узгодження діяльнос громадських і державних структур різних країн.

6.1.2. Населения	Кількість пасельнія світу та його дипаміка. Етнічний (паціональний) склад населення. Пайчисленніні народн і мовні сім'ї . Релігії народів світу. Нерівномірність розміщення населення на Землі. Міське населення. Агломерації, мегалополіси. Процеси урбанізації Сільське населення світу Міграційні процеси. Трудові ресурси та зайнятість населення в різних сферах господарства країн та регіонів світу.	Знати кількість населення світу і найбільших країн та його густоту в окремих регіонах розміщення на карті найбільних мегалонолісів світу. Розрізняти сутність понять «плем'я», «етнос», «нація», «народ», «народність». Встановлювати причини нерівномірного розміщення населення, особливості вікового та статевого складу населення, напрями основних міграційних потоків, структуру зайнятості населення та відмінність її за регіонами. Порівновати структуру зайнятості населення в основних сферах господарства країн та регіонах світу. Аналізуванни за діаграмами та картограмами демографічні ноказники населення світу, проблеми зайнятості.
6.1.3. Географія світових природних ресурсів	Природні ресурси світу: мінеральні, водні, земельні, лісові, рекреаційні, Світового океану. Ресурсозабезнеченість і ресурсозбереження.	Знати види природних ресурсів та територіальні особливості їх розміщення. Аналізувати співвідношення ресурсозабезнеченості в окремих регіонах та країнах світу. Оцітовати рівень ресурсозабезнеченості та політику ресурсозбереження в різних країнах світу.
6.1.4. Світове господарство	Географія промисловості світу. Світова паливно- енергетична система. Географія вугільної, пафтової і газової промисловості. Електроспергетика світу. Чорна і кольорова металургія світу, основні райони розміщення металургійного виробництва. Машинобудування світу: географія основних галузей. Основні райони розміщення: хімічної, лісової і деревообробної, легкої, харчової промисловості. Географія сільського господарства. Особливості розвитку і розміщення галузей рослинництва і тваринництва. Географія транспорту. Розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного, водного, повітряного. Міжнародні економічні зв'язки. Основні форми економічного співробітництва. Міжнародний туризм та його різновиди.	Знати етапи формування світового господарства. Розрізняти основні райони розміщення провідних галузей промисловості; головні сільськогосподарські райони світу, транспортні система світу. Аналізувати розміщення провідних галузей промисловості світу; наслідки економічних відносин між країнами та групами країн світу. Оцінювати значення галузей промисловості, сільського господарства, транспорту для розвитку світової економіки, сучасні тенденції розвитку світового господарства та взаємовідносини між країнами.

6.1.5.	Глобальні проблеми людетва	Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів Світового океану та шляхи їх розв'язашия.	Аналізувати сутність, причини виникнення, особливості кожної з проблем та можліві шляхи їх розв'язання. Оцінювати паслідки прояву глобальних проблем на сучасному стані розвитку суспільства, сталість розвитку (як стратегії людства XXI століття) в країнах з різним рівнем економіки.
<u></u>		6.2. Регіони та країн	и світу
6.2.1.	Економіко-географічна характеристика регіонів та країн світу	Економіко-географічна характеристика регіонів та окремих держав (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси: особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності) загальна характеристика країн Європи. Пімеччина. Велика Британія. Франція. Італія. Польща. Білорусь. Росія. Загальна характеристика країн Азії. Японія. Китай. Індія. Країни Америки. США, Канада. Загальна характеристика країн Латинської Америки. Загальна характеристика країн Африки. Загальна характеристика Австралії та країн Океанії.	Знати склад регіону, особливості розміщення та формування населення, господарства країн та регіонів. Визначати галузеву структуру господарства країн невного регіону. Розпізнавати країни за характеристикою по тиновому алгоритму комплексної економіко-географічної характеристики країн. Робити висновки про причини економічного розвитку або спаду різних регіонів та країн. Оціповати значення інтеграційних процесів та процесів глобалізації на розвиток країн світу.

Директор Інституту інноваційних технологій і змісту освіти

